

date?

A biographical sketch of A. C. Van Raalte in Nieuw Nederlands Biografisch
Woordenboek, pp. 771-72.

The brief sketch concludes with a good bibliography.

aan de hoogeschool te Groningen, waar hij 11 Dec. 1840 werd bevorderd tot Mr. in de rechten op een proefschrift *De separatione thori et mensae, praesertim de ea, quae fit multo conjugum consensu*. Hij trad 27 Juli 1842 te Groningen in het huwelijk met jonkv. Catharina Johanna Quintus, was burgemeester van Oldekerk, lid der Prov. staten, kantonrechter te Zuidhorn en rechter aan de arrondissementsrechtbank te Groningen.

Zie: *Nederland's Adelsboek* (1903), 466.

Wumkes.
QUINTUS (Wilhelmus), geb. 11 Juni 1695 te Groningen, aldaar overl. 14 Maart 1755, zoon van Dato Quintus en Justina Uchtman, liet zich 5 Jan. 1715 inschrijven als student aan de hoogeschool van zijn geboortestad en werd daar 1 Oct. 1717 bevorderd tot jur. utr. dr. op een proefschrift *De numero quinquenario*. Hij werd aldaar raadsh. (1738), drost der beide Oldambten (1746) en geëmmiteerde ter Staten-Generaal. Als weduwnaar van Clara Johanna Weremeus huwde hij 26 Oct. 1732 Rebecca Maria Wichers, geb. 11 Sept. 1704, begraven te Groningen 2 April 1784, dochter van Jan W. en Clara Alting.

Zijn door J. A. Wassenbergh geschilderd portret in de verz. W. J. Quintus te Arnhem.

Zie: *Nederland's Patriaat* (1916), 302.

Wumkes.
QUINTUS (Jhr. Mr. Willem Jan) (4), geb. te Groningen 8 Maart 1778, aldaar overl. 9 Febr. 1839, zoon van Justus Datho Q. (4), hiervoor, en jonkv. Catharina Johanna Alberda van Ekenstein, liet zich 21 Dec. 1793 inschrijven als student aan de hoogeschool te Groningen, waar hij 12 Juni 1799 bevorderd werd tot jur. utr. dr. op een proefschrift *De jure testamenti dandi tutores liberos minoribus, competende parentibus vel uni eorum superstiti*. Hij trad 25 Nov. 1805 te Groningen in het huwelijk met Aleida Sibilla Sara Wichers (geb. te Groningen 2 Sept. 1787, overl. te Helpman 5 Aug. 1845). Hij was lid van het Prov. gerechtshof, lid der Prov. staten en der Tweede Kamer.

Zie: *Nederland's Adelsboek* (1907), 487. Wumkes.

R.

RAALTE (Albertus Christiaan v. n.), geb. omstr. 1810, overl. in Amerika 7 Nov. 1876. J. Verhagen (zie beneden) noemt hem „een van de vaders der Afscheiding“ en zegt dat, al was Amerika zijn tweede vaderland, tusschen de gemeenten die hij daar diende en de Christelijke Gereformeerde kerk in Nederland een nauwe broederband bestaat. Evenals Scholte (zie in dit deel in voce) en Hendrik de Cock (zie dl. VII, kol. 304 v.) werd hij meer dan eenmaal in den kerker gesloten. „Wie herinnert zich niet,“ zoo vraagt deze, „zooals hij in Mel tot Sept. (1846) verschillende kansels deklom en op eigenaardige manier het Evangelie des kruises verkondigde?“ Zijn vaderland zag hij na dien tijd niet meer. In 1832 begon hij zijn studie in de godgeleerdheid te Leiden. Van zijn examen in Mei 1835 voor het provinciaal kerkbestuur van Zuid-Holland vinden wij een uitvoerig bericht. Het was „een schitterend examen“ maar, zoo lezen wij: „met de

reglementen van de Ned. Herv. Kerk was hij evenmin als enig ander student bekend!“ Toen hij ze na afgewezen te zijn bestudeerde vond hij veel „dat met de waarheid Gods in strijd was, dat hij niet kon ondertekenen“. In Dec. 1835 scheide hij zich daarom af, en voegde zich bij de weinige „verdrunken en vervolgd om des Woords wil“. De afgescheiden gemeente te Mastenbroek en Genemuiden beriep hem als predikant. In Maart 1836 was hij te Amsterdam op de eerste synode van de christelijke gereformeerden, en werd „geordend“. Van toen af beschouwde hij Overijssel als den akker dien hij te bearbeiten had. Droeveige geschiedenissen volgen, vooral te Ommen, Heemse, Gramsbergen, Dedemsvaart, enz. Weldra werd echter van Raalte zelf in eigen kring beschuldigd van onzuiverheid in de leer. „Het verschil liep goed bezien daarover: of de H. Schrift naar het subjectieve bevindelijke leven moest beoordeeld en verklaard dan wel dat leven

QUINTUS (Jhr. Mr. Willem Jan) (2), geb. te Groningen 5 Oct. 1845, overl. aldaar 26 Maart 1891, zoon van Johan Wichers Q., die volgt, en Wibbina Maria Gockinga, liet zich 7 Juli 1864 inschrijven als student aan de hoogeschool te Groningen, waar hij 10 Jan. 1872 op stelling werd bevorderd tot Mr. in de rechten. Hij huwde te Groningen 19 Mei 1874 met Schelina Anna Geertruida Kool (geb. te Groningen 6 Aug. 1853) en was griffier aan het kantongerecht van zijn geboortestad, tevens burgemeester van Noordijk.

Zie: *Nederland's Adelsboek* (1903), 466.

Wumkes.
QUINTUS (Jhr. Mr. Justus Datho Lewe), geb. te Groningen 23 Jan. 1811, aldaar overl. 13 Jan. 1889, zoon van Jhr. Mr. Onno Joost Q., hiervoor, en Clara Elisabeth Lewe van Midelstum, liet zich 21 Dec. 1827 inschrijven als student aan de hoogeschool te Groningen, waar hij 28 Mei 1833 bevorderd werd tot jur. utr. dr. op een proefschrift *Nonnulla de potestate magistratus in tutoris datione maxime secundum legem in patria novissime latam*. Hij huwde 9 Sept. 1839 met Augustina de Fremery (geb. te Leuven 27 Aug. 1815, overl. te Groningen 16 Jan. 1897) en was kantonrechter te Winschoten, tevens lid der Gedeep. staten van Groningen.

Zie: *Nederland's Adelsboek* (1907), 492.

Wumkes.
QUINTUS (Jhr. Mr. Johan Wichers), geb. te Groningen 14 Aug. 1807, aldaar overl. 14 Febr. 1864, zoon van Jhr. Mr. Willem Jan Q. (1), hiervoor, en Aleida Sibilla Sara Wichers, liet zich 19 Dec. 1823 inschrijven als student aan de hoogeschool te Groningen, waar hij 30 Juni 1830 bevorderd werd tot Mr. in de rechten op een proefschrift *De duello ejusque puniendi ratione*. Hij was van 1832—64 notaris te Groningen, lid der Prov. staten, van den gemeenteraad, wethouder, en der Eerste Kamer. Hij trouwde te Groningen 6 Juni 1837 met Wibbina Maria Gockinga, geb. te Veendam 18 Aug. 1812, overl. huize Esserberg bij Haren 24 Juni 1888.

Zie: *Nederland's Adelsboek* (1907), 488.

Wumkes.

naar de H. Schrift beoordeeld en geleid“. De synode van 1837 verklaarde van Raalte zuiver in de leer. In 1846 vertrok hij naar Michigan in Amerika, waar hij o.a. de stichter werd van het latere Hope-college.

Hij schreef met A. Brummelkamp (zie dl. VII, kol. 223), *Landverhuizing* . . . (Amst. 1846; 3e en 4e dr. 1847); *Hoeping der gemeente jegens hare opzieners, leerde uitgesproken ter opening van de klassicale vergadering te Grand-Rapids, uitgegeven ten voordeele van de Akademie te Holland*. (Kamp. 1860); (met Scholte e.a.), *Officiële stukken betreffende den uitgang uit het Ned. Herv. Kerkgenootschap* (Kampen 1864; 2e dr. 1884—85).

Zie: H. E. Dosker, *Levensschets van Rev. A. C. van Raalte* (Nijkerk 1893); D. Versteeg, *De Pelgrimvaders van het Westen* (Grand-Rapids 1886); Henry Beets in *Gedenboek v. h. 50-jarig jubileum der Chr. Geref. Kerk* (1857—1907) (Grand-Rapids 1907); d. ez. in *Ned. Archief voor Kerkgesch.* XXIII (1890), 260—276; J. Verhagen, *De gesch. der Christ. geref. kerk in Ned.* (Kampen 1881), 311—323, 362, 366—379, 453, 482, 526, 591; J. Reijtsma, *Gesch. v. d. Hervorming en de Herv. Kerk der Ned.* 4e dr. (Utr. 1933), 483 v., 502; L. Knappert, *Gesch. der Ned. Herv. Kerk II* (Amst. 1912), 305 v.; H. de Cock, *Hendrik de Cock* (Delfzijl 1886), 485—487, 517, 579—584, 620—623; *Alphabetische Naamlijst van boeken enz.* (1833—49), 116, 537; *Brinkman's Catalogus van boeken enz.* (1850—82), 956, 1132; (1882—91), 441, 521; *William O. van Eyck, Landmarks of the reformed fathers or what dr. van Raalte's people believed* (1922).

Kripscheer.
RADBODUS (Douwe of Dominicus), geb. te Stavoren en daar gedoopt 18 Oct. 1746, overl. te Oostermeer 3 Oct. 1746, liet zich in 1735 inschrijven als theol. student aan de hoogeschool te Franeker, werd 14 Sept. 1738 bevestigd als predikant te Wier, hield aldaar zijn afscheidsrede 16 April 1741, en was vervolgens tot zijn dood werkzaam te Oostermeer c.a., waar hij begraven ligt. Hij verdedigde te Franeker een *Dissertatio ad Ezechiel. XXI*: 27 (Francey 1737).

Zie: T. A. Romein, *Naamlijst der predikanten van Friesland* (Leeuw. 1886), 100, 141; *Catalogus van het Friesch Genootschap* (Leeuw. 1862), 262.

Wumkes.

RADIJS (Albertus), geb. in 1789, overl. te Doesburg (?) 13 Sept. 1871. Hij werd proponent te Meppel in 1815, predikant te Blauwkapel 18 Aug. 1816, te Alforsen en Appeltoren in 1819, te Os in 1821, te Doesburg in 1825, emeritus in 1856. Hij gaf twee leerredenen uit na den dood van Gabriel Leonardus van Oosten van Stavoren (zie in dit deel in voce) (Doesb. 1837). Hij schreef bovendien vele werken, meest van stichtelijken aard. Wij noemen: *Viermaal leerredenen* ('s Hert. 1824); *Tweede viermaal leerredenen* ('s Hert. 1828); *Aan mijne jeugdige medechristenen bij hunne openlijke intrede in de christelijke kerk* (Dev. 1837); *Bijbelsch huisboek* . . . (Doesb. 1837—40), zes stukken; *De familie van Andouse. Een geschiedkundig verhaal der dragomades ouder Lod. XIV, twee deelen* (Doesb. 1839); *De christelijke jonkvrouw in haren omgang met God* . . . (Nijm. 1840); *De christelijke echtgenoot in haren omgang met God* (Nijm. 1842; 2de druk Arnh. 1851); *De christelijke moeder in haren omgang met God* (Nijm. 1845); *Bijbel voor de jeugd* (Arnh. 1843); *Wat is Christus voor de vrouwen, en wat moeten de vrouwen voor Christus zijn?* (Doesb. 1846); *Christelijke avondoverdenkingen* (Amst. z. j.); *Christelijke morgenoverdenkingen, vrij naar het Hoogduitsch*

(Amst. 1845); *De Goddelijke Wereldverlosser in zijne laatste uren, vrij naar het Hoogduitsch van F. A. Bauer* (Utr. 1843); *Het tegenstrijdig oordeel van Clemens XIV en van Pius VII over de orde der Jesuiten* . . . (Dev. 1850); *Anna Magdalena van Reibnitz, een kind uit en een vrouw in een gemengd huwelijk, vrij naar het Hoogduitsch van F. Ahlfeld* (Doesb. 1854); *De gehoorzaamheid in de opvoeding, vrij naar het Hoogduitsch* ('s Hert. 1857); *Mijne bevindingen bij de Duitse Katholiken, en mijn overgang tot de Evangel. Kerk, door M. Wangenmüller, vertaald uit het Hoogduitsch* (Dev. 1852).

Zie: *Kerkelijk Handboek* (1903), Bijl., 113, 124; (1910), 153; *Naamregister der hervormde predikanten* (1843), 12; (1853), 17; (1856), 20; (1872), 244; *Alphabetische naamlijst van boeken enz.* (1790—1831), 489; (1833—49), 537 v.; *Brinkman's Catalogus van boeken enz.* (1850—82), 20, 401, 818, 957, 1286. Knipscheer.

RAEDT (Alhard) de of de Raadt, geb. te Amsterdam omstr. 1645; „hij verdwijnt na 1699, toen een vriend en geestverwant hem het buiten goed Clarenbeek bij Arnhem vermaakte, waar hij nochtans niet bleef, langzwerwegenen uit de geschiedenis“ (Lindeboom, a. w., 360; Sepp, *Gesch. Nasp. II*, 215). Hij heeft sedert 14 Febr. 1660 te Leiden gestudeerd in de godgeleerdheid (C. Sepp, *Gesch. Nasp. II*, 175). Bij het eindigen zijner studien, of juist gezegd bij zijn vertrek uit Leiden, verscheen zijn: *Commentarius de punctationis Hebraicae natura* (1671), waarvan in 1683 een tweede uitgave volgde, echter alleen nieuw wat de titel betreft (zie Sepp, *Gesch. Nasp. II*, 213), „Voortstander van de hooge oudheid der vocaleekenen“ in den hebreusch tekst van het Oude Testament, „zoekt de Raedt rekenschap te geven van de schijnbaar willekeurige veranderingen die de vocalen in den masoretischen tekst hebben ondergaan“ (Sepp, *Gesch. Nasp. II*, 175 v.). Hoeveel of hoe weinig goedkeuring dit werkje van 140 blz. (aanwezig in de academische bibliotheek te Groningen) genoten heeft, weet niemand meer te zeggen. Het bevat een opdracht aan zes amsterdamsche kooplieden, met wier hulp hem de weg tot studeren ontsloten was. Reeds toen was hij bevriend met Johannes Rothe (zie dl. I, kol. 1443—46). Bouman (zie beneden, t.a.p.) verhaalt, dat hij 13 Mei 1671 tot buitengewoon hoogleraar in de godgeleerdheid te Harderwijk is benoemd en in het najaar dit ambt aanvaardde. Zijn verblijf aldaar duurde slechts kort, doch waarschijnlijk heeft niet de inval van de Fransen hem tot vertrek gedwongen. Sepp (t.a.p.) meent dat zijn streng Cocceanisme (zie dl. I, kol. 616—618) als vrucht van zelfstandige studien en bijbelsche uitleg- en oudheidkunde, dus zijn geleerde overtuiging hem van deze hoogeschool vervreemde. Hij liekerna denkt daarbij liever aan zijn omgang met Rothe (zie boven) en aan de uiteenzettingen in zijn *Apologia veritatis adversus Marenum* (Amst. 1673) (zie Sepp, *Het Godgel. Ond. II*, 328—331), waarin hij het chillasme in bescherming nam. Lindeboom (a. w., 355) zegt dat hij door dit „zeer radicaal dogmatisch geschrift over de nederlandsche geloofsbelijdenis, tegen Marenius gericht, niet alleen de Voeliansen ergerde, maar ook zijn eigen geestverwanten. Als volgeling van Rothe zag hij uit naar de spoedige komst van het vijfde rijk“. Uit Harderwijk vertrok de Raedt eerst naar Leiden, daarna naar Amsterdam (Sepp, *Gesch. Nasp. II*, 177 v.). Uitvoerig vinden wij verhaald op welke wijze de Raedt met Gichtel in aanraking is gekomen